

מראי מקומות - יומא

יז:

מה שירצה, ובחלות חולק עם אנשי המשמר. אמנם התוספות הרא"ש הביא קושיית הירושלמי, הכא נסיב כולא והכא נסיב פלגא, ותירצו כאן בקרבן יחיד וכאן בקרבן ציבור. שהחלוקה מחצה על מחצה עם אנשי המשמר הוא בקרבן ציבור, ובקרבן יחיד נוטל מה שירצה.

ה. מחצה לאהרן ומחצה לבניו בשו"ת התשב"ץ (א, קמ"ב) הביא שהיה מנהג לשלוח מעות לפרנס את ראשי הישיבות ובני הישיבה, וכששלחו לרב עמרם גאון עשרים כסף, היה נוטל חמש לעצמו וחמש עשרה נתן לישיבה. והעיר התשב"ץ, שכשם שאמרו בכהן גדול שהיה יכול ליטול חצי, כך ראש הישיבה היה יכול ליטול חצי. וביאר שיתכן שהמשלחים שלחו בתנאי זה דוקא שראש הישיבה יקח חמש, או שמדת חסידות נהג בעצמו.

ה. אתאן לרבנן דאמרי לא שקיל פלגא תמה הגבורת ארי, שאם חכמים אינם סוברים את הדרשה של והיתה לאהרן ולבניו, כפי שדרש רבי, מנין להם ליפות כוחו של כהן גדול יותר משאר כהנים ליטול קרוב למחצה. ואפילו אם סוברים שמכך שנקט אהרן משמע שיש שום יפוי כח לאהרן, מכל מקום מנין לנו ליפות כחו עד קרוב למחצה, שמא לא פירטה התורה ליפות כחו אלא עד שליש או רביע. ותירץ, שגם חכמים מודים לדרשת רבי מפסוק זה, אלא שהם סוברים שאין זה דרך ארץ שיטול אחד כמו כולן בשוה בקדשי שמים.

אבל הריטב"א כתב שהם חולקים על דרשת רבי, ואפשר שכך קיבלו ואין זה ממשמעות הפסוק. ובתוספות ישנים כתבו שמחצה לאהרן ומחצה לבניו אינו בדוקא שיטול כנגד כולם אלא קרוב למחצה.

ו. ומודו רבנן בפרוסה כתב השפת אמת, שמכל מקום יש נפקא מינה בין רבי לחכמים בענין שתי הלחם כשנפרסו, שלרבי נותנין לו חצי, אבל לחכמים נותנין לו פחות מחצי, לפי שמשמע מרש"י שאין הגנאי במה שנותנים לו פרוסה, אלא במה שפורסין החלה, אבל אם כבר נפרסה יכולים ליתן לו חלק. אמנם מדברי התוספות דייק לא כך, שהרי שם היו פורסין לחם הפנים לצורך שאר הכהנים, ומכל מקום לא היו נותנין פרוסה לכהן גדול, ומשמע שאין זה דין במעשה הפריסה.

א. אבל הכא חושבנא בעלמא הוא

כלומר, אין הקפדה להתחיל בפניה לימין, אלא אפשר גם להתחיל לפנות לשמאל, ומיושב מה שלשכת לחם הפנים נמצאת בדרומית מזרחית כפי חשבונו (ולשכת הטלאים היתה באמת במערבית דרומית), ושלא כהמשנה במדות שהתחיל לחשב דרך ימין. אולם הבעל המאור (א) הקשה, שאף אם יכול לחשב דרך שמאל, מדוע נקט דוקא כך, ולא דרך עבודתו שהיא דרך ימין. ותירץ, שהיה צריך להתחיל בלשכת הטלאים, לפי שממנו מביאים את התמיד, וכיון שהזכיר את לשכת הטלאים, ואמר שהיא צפונית מערבית, לפי שהיא משוכה מן הדרום, והבא מן הדרום דומה לו כאילו היא בצפונית מערבית, ממילא נקט גם שניה לה לשכת החותמות, שגם היא במערבית צפונית, ודומה בזה ללשכת הטלאים. וכיון שהתחיל לחשב דרך שמאל, המשיך כולו דרך שמאל.

ב. כיצד מקריב חלק בראש וכו'

הקשה הגבורת ארי, מדוע שינתה הגמרא בין ההקרבה לאכילה, היה לה לומר חטאת ואשם ומנחה מקריב בראש ונאכל בראש, ואם משום שבמנחה אי אפשר לומר כן, כיון שיש מנחת כהן שעולה כליל, עדיין היה יכול לומר חטאת ואשם מקריב ונאכל בראש.

וביאר, שנקט עולה ומנחה, לומר שמנחה דומה לעולה, מה עולה כולה כליל, אף מנחה שכולה כליל והיא מנחת כהן, ולהראות שיפה כח כהן גדול אף מכח המשמר המשמש באותו זמן, שהלא הדין הוא שכהן מקריב מנחתו אפילו אם אינו במשמר של אותו שבוע, ומכל מקום יפה כח הכהן גדול שיכול לומר שהוא רוצה להקריב מנחה זו [אכן בספר חוקת היום דייק מדברי רש"י לעיל (יד. ד"ה ושאר כל הימים), שכתב שאין אנשי משמר יכולים לעכב עליו, שמשמע שכוחו יפה רק כלפי אנשי המשמר, ויש לדחות]. עוד כתב הגבורת ארי, שנקט קרבנות שונים ללמד שאפילו אם אינו המקריב, מכל מקום הוא יכול לאכול, וכמו אנשי משמר, שאף שאחד מקריב, כולם חולקים.

ג. ונוטל חלק בראש

בדברי המאירי (על המשנה לעיל יד) מבואר שישנם שני דינים במה שהכהן גדול נוטל בראש: א. שאוכל מה שירצה בלא חלוקה. ב. שאם בא לחלוק עם בני משמר נוטל מחצה. ובחוקת היום כתב שלמד כן מסוגייתנו, שבחטאת משמע שנוטל כל